

Maasan Päivälehti

Photo Supplement

Wasa Dagblad

Wasa Daily

Björken och stjärnan

Koivu ja tähti

The Birch and the Star

Береза и звезда

Zacharias Topelius

Professor Zacharias Topelius (1818–1898). Portrait belongs to Helsinki University.

Albert Edelfelt

Public domain

SAGA

Björken och stjärnan – en tidlös saga med stark koppling till vår tid

Björken och stjärnan (originaltitel på svenska) är en av Finlands mest kända sagor. De flesta av oss läste den i grundskolan, men många förstod då inte den tragiska historiska bakgrunden.

Sagan publicerades första gången 1852 i den svenskspråkiga sagosamlingen *Sagor* och har sedan dess berört läsare över generationer.

En resa hem genom lidande

Sagan handlar om två syskon – en pojke och en flicka – som under Stora ofreden (1713–1721) rövades bort till Ryssland. Deras enda minne av hemmet är en björk på gården, där fåglarna brukade sjunga om morgnarna, och en stjärna som lyste genom grenarna om kvällarna. Trots varningar ger de sig av på en lång och farlig resa hem. Efter ett års vandring, ledda av två små fåglar, hittar de till slut sin föräldragård. Föräldrarna, som sört sina förlorade barn, får en utesäglig glädje när de återförenas. Barnen inser sedan att fåglarna som visade vägen var deras döda systrar i änglaskepnad.

Stora ofreden – inte bara historia

Ämnet är påfallande aktuellt. I somras sattes operan *Isoviha* 1713–1721 upp på Ilmajoki musikfestival, med temat just Stora ofredens lidande. Föreställningarna var utsålda – men redan nu kan man köpa biljetter till nästa års uppsättning.

Men denna saga är inte bara en historisk berättelse. Idag, i Rysslands krig mot Ukraina, har tusentals ukrainska barn tvångsförflyttats till Ryssland. Likhetera är skakande.

Sakari Topelius' egen familjehistoria

Sagan har en verklig grund. Topelius' farfar, Kristoffer Toppelius, rövades bort som pojke under Stora ofreden 1714 från Uleåborg (Oulu) till Ryssland. Där adopterades han av ett ryskt par, fick ett nytt namn och en rysk uppfostran. År senare rymde han och vandrade västerut, mot solnedgången, tills han nådde Viborg och kunde återvända till Sverige. Mirakulöst nog träffade han sin mor i Stockholms hamn – en scen som senare inspirerade sagans återförening. När han kom hem stod samma björk kvar på gården, och genom dess grenar skymtade kvällstjärnan. Denna starka bild blev hjärtat i *Björken och stjärnan*.

En saga som fortsätter att tala Topelius själv sade att en sann saga alltid bär på en djup sanning. *Björken och stjärnan* handlar inte bara om det förflutna – den påminner oss om att historien upprepar sig, och att mod, hopp och kärlek till hemmet kan övervinna till och med det mörkaste våld.

En del av texten är baserad på Wikipedias text om denna saga (Creative Commons Erkännande/Dela-Lika)

SAGA

Zacharias Topelius

Björken och stjärnan

Sagans språklärt har moderniserats

För länge, länge sedan, under en svår tid i Finland, när krig och elände spridde sorg över landet, hände det att två syskon – en liten pojke och en liten flicka – blev bortförda långt bort till ett främmande land. Där fick de bo hos snälla människor som tog hand om dem, och de växte upp trygga och väl omhändertagna. Men trots allt de fick där, längtade de alltid tillbaka till sitt riktiga hem, till sina föräldrar och den lilla gården de kommit ifrån.

En dag hörde de att kriget äntligen var över och att alla som ville fått återvända till Finland.

”Vi vill åka hem!” sa barnen genast.

De vuxna som tog hand om dem skakade på huvudet. ”Varför vill ni det? Här har ni allt ni behöver – mat, kläder, ett varmt hem. I Finland väntar bara fattigdom och sorg. Era föräldrar är säkert borta nu, och huset ni bodde i finns kanske inte ens kvar.”

Men barnen svarade: ”Det gör inget. Vi vill ändå hem.”

De försökte glömma sin längtan, men den växte bara starkare. En natt, när månen lyste klart, viskade pojken till sin syster: ”Sover du?”

”Nej”, sa hon. ”Jag tänker på vårt hem.”

”Då är vi två”, sa pojken. ”Kom, låt oss gå hem nu. Jag känner i mitt hjärta att det är rätt.”

Så packade de sina saker och smög iväg under den ljusa natten.

Vägen hem

”Men hur ska vi hitta?” undrade flickan oroligt när de kommit en bit.

”Vi går mot nordväst”, sa brodern. ”Där går solen ner på kvällen, och där är vårt hem. Och vi letar efter en stor björk på gården – där brukade fåglarna sjunga om morgnarna. Och om kvällarna sken en stjärna genom löven.”

”Men tänk om vi möter vilda djur eller farliga människor?” sa flickan och höll honom hårt i handen.

”Gud skyddar oss”, sa pojken. ”Minns du den bönen vi lärde oss när vi var små?”

”Vart jag mig i världen vänder,
står min lycka i Guds händer.”

Flickan nickade, och de gick vidare, modiga trots allt.

Fåglarna som visade vägen

Dagar gick, och ibland blev de osäkra på vägen. En gång kom de till en korsning där två stigar delade sig. De visste inte vilken de skulle ta – tills de hörde två små fåglar kvittra i träden åt vänster.

”Hör!” sa pojken. ”De visar oss rätt. Kanske är det Guds änglar som hjälper oss.”

Flickan log. ”Ja, kanske har änglarna klätt sig som fåglar för att vi ska förstå.”

Så följde de fåglarna, som flög från gren till gren framför dem. Varje dag hittade de bär och klara källor att dricka ur, och varje natt fann de en mjuk bädd av mossa att sova på. Det var som om naturen själv tog hand om dem.

Över berg och floder

Efter många veckor blev landet kulligt och svårt att gå igenom.

”Hur ska vi ta oss över bergen?” suckade flickan.

”Jag bär dig”, sa brodern, och så gjorde han.

Senare kom de till breda floder.

”Hur ska vi ta oss över vattnet?”

”Där finns en båt!” sa pojken, och precis som genom ett under fanns det alltid en liten båt eller en stock att flyta på.

Till sist – hemma?

En vacker pingstkväll, efter nästan två års vandring, kom de till en liten gård. Där stod en stor björk med ljusgröna löv, och genom grenarna sken en enda klar stjärna på himlen.

”Där är den!” ropade pojken. ”Vår björk! Vår stjärna!”

De sprang in på gården, hjärtat bultade av både glädje och rädsla. Kanske var föräldrarna döda? Kanske kände de inte igen dem?

De smög fram till stugan och lyssnade. Inne satt en man och en kvinna och talade om sina barn som försvunnit under kriget.

”Om de ändå kunde komma tillbaka”, sa kvinnan.

Då kunde barnen inte hålla sig längre. De öppnade dörren och steg in.

”Känner ni inte igen oss?” sa de med darrande röst.

Och så fick de den största glädjen i världen – föräldrarna kramade om dem, grät och tackade Gud.

Änglarna som följt med

”Men hur hittade ni hem?” undrade modern.

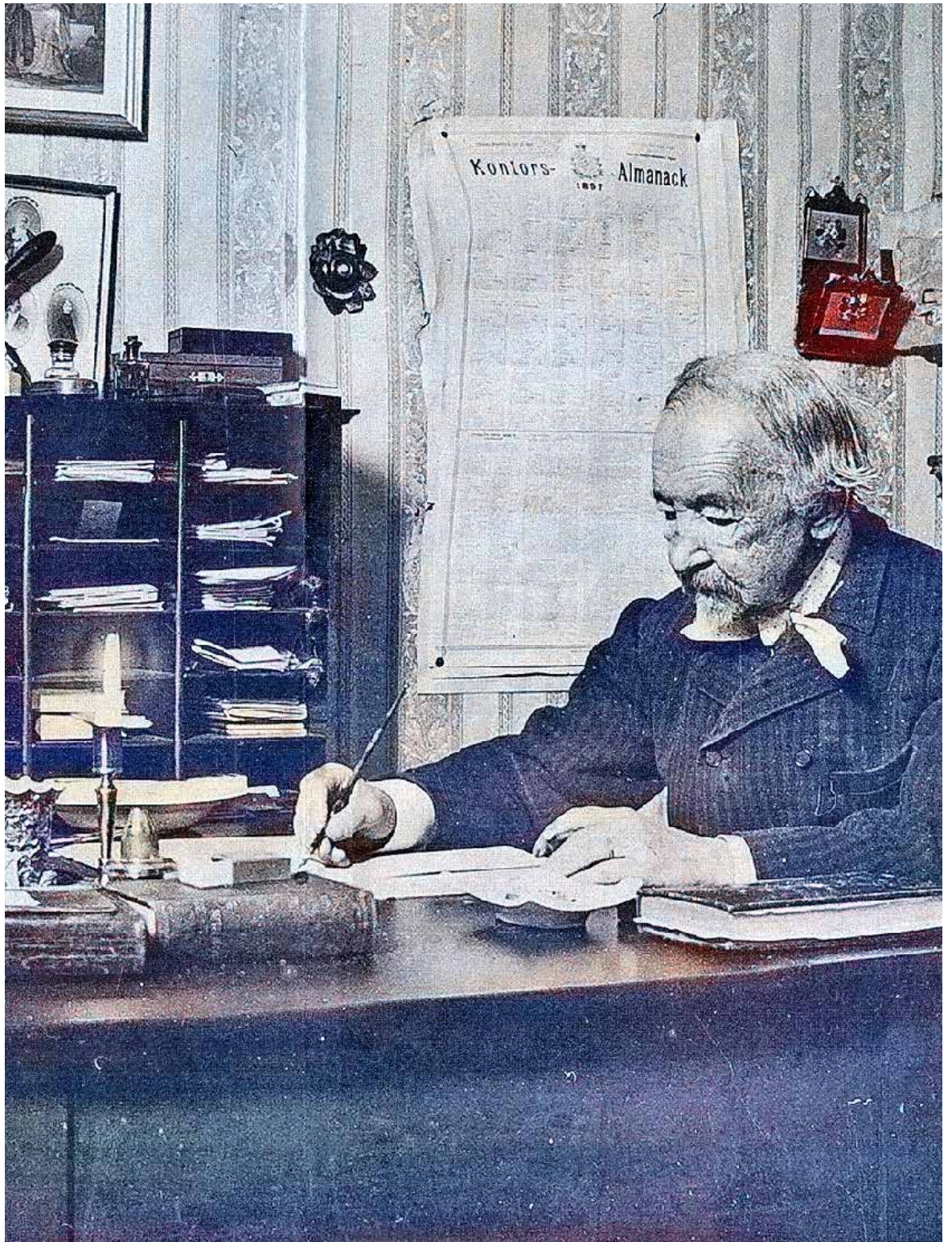
”Det var fåglarna”, sa flickan. ”De visade oss hela vägen. Jag tror det var våra små syskon som dog – de blev änglar och hjälpte oss.”

Pojken nickade. ”Och nu är vi hemma. För alltid.”

Fadern log och lade handen på deras huvuden. ”Livet är en lång vandring, mina barn. Men om ni alltid har Gud i hjärtat och stjärnan som vägvisare, så kommer ni alltid hem – till sist.”

Och så levde de lyckliga tillsammans, och ingen glömde någonsin den underbara resan hem till björken och stjärnan.

För ibland, när man längtar nog – **så hittar man hem.**

SATU

Koivu ja tähti – ajaton satu, jolla on vahva yhteys ajaamme

Koivu ja tähti on yksi Suomen kuuluisimmista saduista. Useimmat meistä lukivat sitä ala-asteella, mutta monet eivät ymmärtäneet tuolloin traagista historiallista taustaa.

Satu julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1852 ruotsinkielisessä satukokoelmassa Sagor, ja se on sittemmin koskettanut lukijoita yli sukupolvien.

Matka kotiin kärsimyksen läpi

Tarina kertoo kahdesta sisaruksesta – pojasta ja tytöstä – jotka siepattiin Venäjälle ensimmäisen maailmansodan aikana (1713–1721). Ainoa muisto kodista on pihalla oleva koivu, jossa linnut lauloivat aamuisin, ja tähti, joka loisti oksien läpi iltaisin. Varoituksista huolimatta he lähtivät pitkälle ja vaaralliselle kotimatkalle. Vuoden vaelluksen jälkeen kahden pienen linnun johdolla he löytävät vihdoin vanhempiensa maatilan. Vanhemmat, jotka ovat surreet menetettyjä lapsiaan, saavat sanoin-kuvaamattoman ilon, kun he ovat jälleen yhdessä. Sitten lapset tajuaavat, että linnut, jotka näyttivät tietä, olivat heidän kuolleita sisaruksiaan enkelimuodossa.

Isoviha – ei vain historiaa

Aihe on hämmästyttävän ajankohtainen. Tänä kesänä Ilmajoen Musiikkijuhlilla esitettiin ooppera Isoviha 1713–1721, jonka teemana oli Suuren vihan kärsimys. Esitykset olivat loppuunmyytyjä, mutta lippuja voi jo ostaa ensi vuoden tuotantoon.

Mutta tämä satu ei ole vain historiallinen tarina. Tänä Venäjän Ukrainaa vastaan käymässä sodassa tuhansia ukrainalaisia lapsia on siirretty pakkosiirtoihin Venäjälle. Yhtäläisyydet ovat järkyttäviä.

Sakari Topeliuksen oma sukuhistoria

Sadulla on todellinen perusta. Topeliuksen isoisä Kristoffer Toppelius siepattiin poikana vuoden 1714 maailmansodan aikana Oulusta Venäjälle. Siellä venäläinen pariskunta adoptoi hänet, sai uuden nimen ja venäläisen kasvatuksen. Vuosia myöhemmin hän pakeni ja vaelsi länteen, auringonlaskun aikaan, kunnes hän saapui Viipurin ja pystyi palaamaan Ruotsiin. Kun ihmeen kaupalla hän tapasi äitinsä Tukholman satamassa – kohtaus, joka myöhemmin inspiroi sadun jälleennäkemistä. Kun hän tuli kotiin, sama koivu seisoj vielä pihalla, ja sen oksien läpi saattoi nähdä iltatähden. Tästä vahvasta kuvasta tuli koivun ja tähden sydän.

Satu, joka puhuu edelleen

Topelius itse sanoi, että todellinen satu sisältää aina syvän totuuden. Koivu ja tähti ei kerro vain menneisyydestä – se muistuttaa meitä siitä, että historia toistaa itseään ja että rohkeus, toivo ja rakkaus kotiin voivat voittaa synkimmänkin väkivallan.

Osa tekstistä pohjautuu wikipedian tekstiin tästä sadusta (Creative Commons Attribution/Share-Alike)

SATU

Zacharias Topelius

Koivu ja tähti

Sadun kieliasu on modernisoitu

Kauan, kauan sitten, vaikeana aikana Suomessa, kun sota ja kurjuus levittivät surua maahan, tapahtui, että kaksi sisarusta – pieni poika ja pieni tyttö – siipattiin kauas vieraaseen maahan. Siellä he asuivat ystävällisten ihmisten kanssa, jotka pitivät heistä huolta, ja he kasvoivat turvassa ja hyvin hoidettuina. Mutta kaikesta huolimatta he halusivat aina palata oikeaan kotiinsa, vanhempiensa luo ja pienelle maatilalle, jolta he olivat tulleet.

Eräänä päivänä he kuulivat, että sota oli vihdoinkin ohi ja että kuka tahansa halusi palata Suomeen.

”Haluamme mennä kotiin!” lapset sanoivat heti.

Heistä huolehtineet aikuiset pudistelivat päätään. ”Miksi haluat sitä? Täällä on kaikki mitä tarvitset – ruokaa, vaatteita, lämmin koti. Suomessa odottaa vain köyhyys ja suru. Vanhempasi ovat luultavasti poissa nyt, eikä taloa, jossa asuit, ehkä edes ole siellä.”

Mutta lapset vastasivat: ”Sillä ei ole väliä. Haluamme silti palata kotiin.”

He yrittivät unohtaa kaipaustensa, mutta se vain vahvistui. Eräänä yönä, kun kuu paistoi kirkkaasti, poika kuiskasi sisarelleen: ”Nukutko sinä?”

”Ei”, hän sanoi, ”ajattelen kotiamme.”

”Sitten meitä on kaksi”, sanoi poika. ”Tule, mennään nyt kotiin. Tunnen sydämessäni, että se on oikein.”

Sitten he pakkasivat tavaransa ja hiipivät pois kirkkaan yön aikana.

Tie kotiin

”Mutta miten me löydämme sen?” tyttö ihmetteli huolestuneena, kun he olivat tulleet hieman.

”Menemme luoteeseen”, veli sanoi. ”Siellä aurinko laskee illalla, ja siellä on kotimme. Ja etsimme pihalta suurta koivua, jossa linnut lauloivat aamuisin. Ja iltaisin tähti loisti lehtien läpi.”

”Mutta entä jos tapaamme villieläimiä tai vaarallisia ihmisiä?” sanoi tyttö pitäen häntä tiukasti kädestä.

”Jumala suojelee meitä”, poika sanoi. ”Muistatko sen rukouksen, jonka opimme ollessamme pieniä?”

”Minne tahansa käännyn maailmassa, onneni on Jumalan käsissä.”

Tyttö nyökkäsi, ja he kävelivät eteenpäin, rohkeina.

Linnut, jotka näyttivät tietä

Päivät kuluivat, ja joskus he tulivat epävarmoiksi matkalla. Kerran he tulivat risteykseen, jossa kaksi polkua erkanivat. He eivät tienneet, kumpaa ottaa – kunnes he kuulivat kahden pienen linnun visertävän puissa vasemmalla.

”Kuule!” sanoi poika. ”He näyttävät meille oikean tien. Ehkä Jumalan enkelit auttavat meitä.”

Tyttö hymyili: ”Kyllä, ehkä enkelit ovat pukeutuneet linnuiksi, jotta voimme ymmärtää.”

Sitten he seurasivat lintuja, jotka lensivät oksalta oksalle heidän edellensä. Joka päivä he löysivät marjoja ja kirkkaita lähteitä, joista juoda, ja joka yö he löysivät pehmeän sammalsängyn, jossa nukkua. Oli kuin luonto itse olisi pitänyt heistä huolta.

Yli vuorten ja jokien

Monien viikkojen kuluttua maasta tuli mäkinen ja vaikea kulkea.

”Kuinka pääsemme vuorten yli?” huokaisi tyttö.

”Minä kannan sinut”, veli sanoi ja niin hän teki.

Myöhemmin he tulivat leveille joille.

”Miten pääsemme veden yli?”

”Tuolla on vene!” sanoi poika, ja aivan kuin ihmeen kautta oli aina pieni vene tai tukki, jolla kellua.

Vihdoinkin – kotona?

Eräänä kauniina helluntai-iltana, lähes kahden vuoden vaelluksen jälkeen, he tulivat pienelle maatilalle. Siellä seisoi suuri koivu, jonka lehdet olivat vaaleanvihreät, ja oksien läpi loisti yksi kirkas tähti taivaalla.

”Tuossa se on!” huudahti poika. ”Meidän koivumme! Meidän tähtemme!”

He juoksivat pihalle, heidän sydämensä hakkasi sekä ilosta että pelosta. Ehkä vanhemmat olivat kuolleet? Ehkä he eivät tunnistaneet heitä?

He hiipivät mökille ja kuuntelivat. Sisällä mies ja nainen istuivat ja puhuivat

sodan aikana kadonneista lapsistaan.

”Kunpa he vain voisivat palata”, nainen sanoi.

Silloin lapset eivät voineet enää pitää kiinni. He avasivat oven ja astuivat sisään.

”Etkö tunnista meitä?” he sanoivat vapisevalla äänellä.

Ja niin heillä oli maailman suurin ilo – heidän vanhempansa halasivat heitä, itkivät ja kiittivät Jumalaa.

Enkelit, jotka ovat tulleet mukaan

”Mutta miten löysit tiesi kotiin?” äiti ihmetteli.

”Se oli lintuja”, sanoi tyttö. ”He näyttivät meille koko matkan. Luulen, että pikkuveljemme ja -sisaremmme kuolivat – heistä tuli enkeleitä ja he autoivat meitä.”

Poika nyökkäsi. ”Ja nyt olemme kotona. Ikuisesti.”

Isä hymyili ja pani kätensä heidän päänsä päälle. ”Elämä on pitkä matka, lapseni. Mutta jos sinulla on aina Jumala sydämessäsi ja tähti oppaanasi, tulet aina kotiin – lopulta.”

Ja niin he elivät onnellisesti yhdessä, eikä kukaan koskaan unohtanut ihanaa matkaa kotiin koivun ja tähden luo.

Koska joskus, kun kaipaat tarpeeksi – **löydät tien kotiin.**

Zachris Topelius by Maria Wik

Exhibit in the Arpeanum, Helsinki, Finland. Photography was permitted in the museum without restriction. This artwork is in the public domain because the artist died more than 70 years ago.

Maria Wiik

Public domain

FAIRY TALE

The birch and the star – a timeless fairy tale with a strong connection to our time

The Birch and the Star is one of Finland's most famous fairy tales.

Most of us read it in elementary school, but many did not understand the tragic historical background at the time. The fairy tale was first published in 1852 in the Swedish-language fairy tale collection Sagor and has since touched readers across generations.

A journey home through suffering

The story is about two siblings – a boy and a girl – who were abducted to Russia during the Great War (1713–1721). Their only memory of home is a birch tree in the yard, where the birds used to sing in the mornings, and a star that shone through the branches in the evenings. Despite warnings, they set off on a long and dangerous journey home. After a year of hiking, led by two small birds, they finally find their parents' farm. The parents, who have mourned their lost children, get an unspeakable joy when they are reunited. The children then realize that the birds that showed the way were their dead sisters in angelic form.

Great wrath – not just history

The subject is strikingly topical. This summer, the opera Isoviha 1713–1721 was staged at the Ilmajoki Music Festival, with the theme of The Suffering of the Great Wrath. The performances were sold out – but tickets can already be bought for next year's production.

But this fairy tale is not just a historical story. Today, in Russia's war against Ukraine, thousands of Ukrainian children have been forcibly relocated to Russia. The similarities are shocking.

Zacharias Topelius' own family history

The fairy tale has a real basis. Topelius' grandfather, Kristoffer Toppelius, was abducted as a boy during the Great War of 1714 from Oulu (Oulu) to Russia. There he was adopted by a Russian couple, given a new name and a Russian upbringing. Years later, he escaped and wandered west, towards sunset, until he reached Vyborg and was able to return to Sweden. Miraculously, he met his mother in Stockholm harbor – a scene that later inspired the fairy tale's reunion. When he came home, the same birch was still standing in the yard, and through its branches the evening star could be glimpsed. This strong image became the heart of the Birch and the star.

A fairy tale that continues to speak

Topelius himself said that a true fairy tale always carries a deep truth. The Birch and the Star is not just about the past – it reminds us that history repeats itself, and that courage, hope and love for home can overcome even the darkest violence.

Part of the text is based on Wikipedia's text about this fairy tale (Creative Commons Attribution/Share-Alike)

FAIRY TALE

Zacharias Topelius

The Birch and the Star

The language of the fairy tale has been modernized

A long, long time ago, during a difficult time in Finland, when war and misery spread sorrow over the country, it happened that two siblings – a little boy and a little girl – were abducted far away to a foreign land. There they lived with kind people who took care of them, and they grew up safe and well taken care of. But despite everything they got there, they always longed to go back to their real home, to their parents and the small farm they had come from.

One day they heard that the war was finally over and that anyone who wanted to could return to Finland.

"We want to go home!" the children said immediately.

The adults who took care of them shook their heads. "Why do you want that? Here you have everything you need – food, clothes, a warm home. In Finland, only poverty and sorrow await. Your parents are probably gone now, and the house you lived in may not even be there."

But the children replied, "It doesn't matter. We still want to go home."

They tried to forget their longing, but it only grew stronger. One night, when the moon was shining brightly, the boy whispered to his sister, "Are you sleeping?"

"No," she said, "I think of our home."

"Then there are two of us," said the boy. "Come, let's go home now. I feel in my heart that it is right."

Then they packed their things and sneaked away during the bright night.

The way home

"But how are we going to find it?" the girl wondered anxiously when they had come a bit.

"We're going northwest," the brother said. "There the sun sets in the eve-

ning, and there is our home. And we look for a large birch tree in the yard – where the birds used to sing in the mornings. And in the evenings a star shone through the leaves.”

”But what if we meet wild animals or dangerous people?” said the girl, holding his hand tightly.

”God protects us,” the boy said. ”Remember that prayer we learned when we were little?”

”Wherever I turn in the world, my happiness is in God’s hands.”

The girl nodded, and they walked on, brave after all.

The birds that showed the way

Days passed, and sometimes they became uncertain on the way. Once they came to a crossroads where two paths divided. They didn’t know which one to take—until they heard two small birds chirping in the trees to the left.

”Listen!” said the boy. ”They show us the right way. Maybe it’s God’s angels who help us.”

The girl smiled, ”Yes, perhaps the angels have dressed themselves like birds so that we can understand.”

Then they followed the birds, which flew from branch to branch before them. Every day they found berries and clear springs to drink from, and every night they found a soft bed of moss to sleep on. It was as if nature itself took care of them.

Over mountains and rivers

After many weeks, the country became hilly and difficult to go through.

”How are we going to get over the mountains?” sighed the girl.

”I’ll carry you,” the brother said, and so he did.

Later they came to wide rivers.

”How are we going to get across the water?”

”There’s a boat!” said the boy, and just as if by a miracle there was always a little boat or a log to float on.

Finally – at home?

One beautiful Whitsun evening, after almost two years of wandering, they came to a small farm. There stood a large birch tree with pale green leaves, and through the branches shone a single bright star in the sky.

”There it is!” cried the boy. ”Our birch! Our star!”

They ran into the yard, their hearts pounding with both joy and fear. Maybe the parents were dead? Maybe they didn't recognize them?

They sneaked up to the cabin and listened. Inside, a man and a woman sat and talked about their children who had disappeared during the war.

"If only they could come back," the woman said.

Then the children could not hold on any longer. They opened the door and stepped inside.

"Don't you recognize us?" they said in trembling voices.

And so they had the greatest joy in the world – their parents hugged them, cried and thanked God.

The angels who have come along

"But how did you find your way home?" the mother wondered.

"It was the birds," said the girl. "They showed us all the way. I think it was our little brothers and sisters who died – they became angels and helped us."

The boy nodded. "And now we're home. Forever."

The father smiled and put his hand on their heads. "Life is a long walk, my children. But if you always have God in your heart and the star as your guide, you will always come home – in the end."

And so they lived happily together, and no one ever forgot the wonderful journey home to the birch and the star.

Because sometimes, when you long enough – **you find your way home.**

In Ukrainian:

Казка

Береза і зірка – позачасова казка з міцним зв'язком із нашим часом

«Берізка і зірка» – одна з найвідоміших казок Фінляндії. Більшість з нас читали її в початковій школі, але багато хто не розумів трагічного історичного підґрунтя того часу.

Вперше казка була опублікована в 1852 році в шведськомовному збірнику казок «Сагор» і з тих пір зворушує читачів різних поколінь.

Подорож додому крізь страждання

Історія розповідає про двох братів і сестер – хлопчика та дівчинку, яких викрали до Росії під час Великої війни (1713–1721). Єдиний їхній спогад про дім – це береза у дворі, де вранці співали птахи, та зірка, яка вечорами сяяла крізь гілки. Незважаючи на перестороги, вони вирушили в довгу і небезпечну подорож додому. Після року походів на чолі з двома маленькими птахами вони нарешті знаходять ферму своїх батьків. Батьки, які оплакували своїх втрачених дітей, отримують невимовну радість, коли возз'єднуються. Потім діти усвідомлюють, що птахи, які вказали шлях, були їхніми мертвими сестрами в ангельській подобі.

Великий гнів – не лише історія

Тема напрочуд актуальна. Цього літа на музичному фестивалі в Ільмайокі була поставлена опера «Ісовіха 1713–1721» на тему «Страждання Великого Гніву». Вистави пройшли з аншлагами – але квитки вже можна купити на постановку наступного року.

Але ця казка – не просто історична історія. Сьогодні, під час війни Росії проти України, тисячі українських дітей були примусово переселені до Росії. Схожість шокує.

Історія власної родини Сакарі Топеліуса

Казка має під собою реальне підґрунтя. Дід Топеліуса, Крістоффер Топпеліус, був викрадений хлопчиком під час Великої війни 1714 року з Оулу (Оулу) в Росію. Там він був усиновлений російською парою, отримав нове ім'я і російське виховання. Через багато років він втік і побрів на захід, до заходу сонця, поки не досяг Виборга і зміг повернутися до Швеції. Дивом він зустрів свою матір у гавані Стокгольма – ця сцена згодом надихнула на возз'єднання казки. Коли він прийшов додому, на подвір'ї ще стояла та сама береза, і крізь її гілля можна було проглядати вечірню зорю. Цей сильний образ став серцем Берези і зірки.

Казка, яка продовжує говорити, сам Топеліус говорив, що справжня казка завжди несе в собі глибоку правду. «Берізка і зірка» – це не лише про минуле – він нагадує нам, що історія повторюється, і що мужність, надія та любов до дому можуть подолати навіть найтемніше насильство.

Частина тексту базується на тексті Вікіпедії про цю казку (Creative Commons Attribution/Share-Alike)

Береза і зірка

Осучаснена історія Захарія Топеліуса

Казка про дім і надію

Я розповім вам стару історію – казку про двох братів і сестер, хлопчика і дівчинку, які понад усе на світі тужили за домом. Хто з нас може сказати те саме?

Давним-давно, коли у Фінляндії вирувала війна, був великий сум. Міста і села горіли, врожай знищувався, багато людей загинуло або було змушене тікати. Сім'ї були розділені – діти не знали, де їхні батьки, а батьки не знали, чи живі їхні діти. Але коли нарешті настав мир, ті, хто вижив, почали повертатися до своїх домівок. І на кожную маленьку хатинку, яка була відбудована, була надія на новий початок.

Двоє братів і сестер

Серед усіх постраждалих було двоє маленьких братів і сестер – хлопчик і дівчинка. Їх викрали в чужу країну, але там вони вирости в оточенні добрих людей, які піклувалися про них. У них була їжа та одяг, але найбільше їм не вистачало одного — дому.

Одного дня вони почули, що війна закінчилася і що вони можуть повернутися до Фінляндії, якщо захочуть.

“Ми хочемо додому”, — сказали брати і сестри.

— Але ж удома тільки бідність, — сказали незнайомці. Там немає ні будинків, ні їжі, ні батьків, які чекають. Це все зникло.

“Все-таки ми хочемо додому”, — сказали діти.

— Хто тобі дорогу покаже?

— Боже, — сказав хлопець. І я пам'ятаю велику березу у нас у дворі, де вранці співають птахи.

— А я пам'ятаю, як вечорами крізь березове листя сяяла зірка, — сказала дівчинка.

Незнайомці похитали головами. Дурні діти, думали вони. Як вони знайдуть дорогу серед усіх берізок і зірок?

Туга за домом і похід

Але брати і сестри не могли забути дім. Якось уночі, коли яскраво світив місяць, хлопчик прошепотів:

— Ти спиш?

— Ні, я думаю про дім, — сказала дівчина.

— Я теж. Ходімо зараз додому.

А потім зібрали речі і крадькома втекли під зірки.

Дорога була довгою і важкою. Вони йшли лісами, по річках і горах. Іноді дівчині було страшно:

— А якщо ми не зможемо його знайти?

— Бог показує нам, — сказав брат. Чи пам'ятаєте ви молитву, яку ми вивчали в дитинстві?

«Куди б я не звернувся на світі, моє щастя в руках Божих».

І так вони пішли далі.

Іноді вони чули спів птахів і думали, що це ангели вказують шлях. Коли вони були голодні, то знаходили ягоди. Коли вони втомилися, то знайшли м'який мох, на якому можна було спати. Здавалося, ніби хтось невидимий дбає про них.

Символів

Одного разу вони почули, що хтось розмовляє тією ж мовою, що й їхні батьки.

— Тепер ми близько! — сказав хлопчик. Тепер будемо шукати березу і зірку.

Вони ходили від ферми до ферми, але жодна береза не була їхньою березою, жодна зірка не була їхньою зіркою.

— Фінляндія така велика, — зітхнула дівчина. Ми так і не знаходимо.

«Бог більший», — сказав брат. Він веде нас.

Вдома

І ось, однієї чудової ночі Трійці, вони прийшли на маленьку ферму. Там стояла велика береза з блідо-зеленим листям, а крізь гілля сяяла єдина яскрава зірка.

— Ось воно! — вигукнув хлопчик. «Наша зірка!» — прошепотіла дівчина.

З биттям сердець вони увійшли всередину. У каюті сиділи двоє людей – чоловік і жінка, втомлені від горя.

— Наших дітей уже немає, — сказав чоловік. Двоє загинули, двоє вважаються зниклими безвісти.

Потім двері відчинилися.

— А можна нам шматок хліба? – сказали брати і сестри.

І раптом – вони впізнали один одного.

— Це ти! Це дійсно ви! Батьки плакали і брали їх на руки.

А брати і сестри розповіли мені про свою довгу прогулянку – про птахів, які вказували шлях, про зірку, яка привела їх додому.

«Вони були нашими маленькими братами і сестрами», — сказала дівчинка. Тих, хто загинув. Вони стали ангелами і йшли за нами протягом усього шляху.

І коли вони знову поглянули на березу, де сяяла зірка, то зрозуміли:

Тепер вони були вдома.

Кінець – і початок

Батько посміхнувся і сказав: «Життя людини – це подорож. Завжди ходіть з Богом у своєму серці та на небесах як своєю метою. Береза – це твій дім – любіть його завжди. А зірка – це надія – хай сяє.

А потім сплеснули в долоні і подякували.

Тому що іноді, коли ти досить довго – ти знаходиш дорогу додому.

